

Handläggare
Petter Bergeå
Telefon: 08-50833648

Till
Utbildningsnämnden
2024-03-27

Incidenter och personalomsättning

Svar på skrivelse från Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M)

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M) har lämnat en skrivelse till utbildningsnämnden om incidenter och personalomsättning. I skrivelsen ställer Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M) ett antal frågor om incidenter, skyddsstopp och personalomsättning på förvaltningens skolor. Förvaltningen redovisar de efterfrågade uppgifterna i tjänsteutlåtandet.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund/Ärendet

Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M) har till utbildningsnämnden lämnat en skrivelse rubricerad *Skrivelse från Moderaterna angående incidenter och personalomsättning*.

Ledamöterna har nåtts av uppgifter i media och ställer med anledning av detta frågor till förvaltningen enligt följande:

- Vad är genomsnittet av antalet incidenter om hot och våld i samtliga kommunala grundskolor 2023?
- Vad är genomsnittet av antalet incidenter om hot och våld i samtliga kommunala gymnasieskolor 2023?
- Vilka tio grundskolor har flest antal rapporterade incidenter om hot och våld inom kommunala grundskolor respektive gymnasieskolor under 2023?
- Hur många fall av skyddsstopp har utfärdats i grundskolan respektive gymnasieskolan under 2023 och hur länge har de varat?

- Vad var snittet av personalomsättningen 2023 bland stadens kommunala grundskolor?
- Hur många skolor har 2023 en personalomsättning som överstiger 10 procent?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för personal- och kompetensförsörjning i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 19 mars 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 20 mars 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

De tre första frågorna rör frekvensen av rapporterade incidenter i incidentrapporteringsystemet, IA. Incidentrapporteringsystemet är en del av förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete. Vid tolkning av uppgifter om incidenter vill förvaltningen särskilt poängtera följande:

- 1) IA-systemet utgör i första hand ett verktyg för det systematiska arbetsmiljöarbetet som sker lokalt på arbetsplatsen. Varje enskild händelse utreds av ansvarig chef och återkoppling sker till berörd medarbetare. I andra hand används även systemet för att sammanställa incidenter och följa upp dessa i samverkansgruppen på enheten som också är skyddskommitté. Förvaltningen använder också systemet för att följa händelseutvecklingen över tid på en förvaltningsövergripande nivå genom att sammanställa och presentera statistik för den fackliga förvaltningsgruppen två gånger per år. Förvaltningen vill dock betona att systemet inte har skapats för ett ändamål som innebär att göra jämförelser över tid eller mellan enheter på en aggregerad nivå utan är ett verktyg för det lokala arbetsmiljöarbetet.
- 2) Ett högt antal anmälningar i IA kan vara ett tecken på ett gott förebyggande arbete. I jämförelse med en annan skola behöver det inte innebära att händelserna de facto är avsevärt fler eller färre. Exempelvis bygger en god incidentrapportering på att tillbud ska rapporteras i hög utsträckning så att olycksfall kan begränsas eller i bästa fall förhindras. En hög andel tillbud kan tyda på att en enskild skola har tillsett att höja kunskapen bland medarbetare om systemet och möjliggjort för medarbetare att ta sig tiden att rapportera händelser.

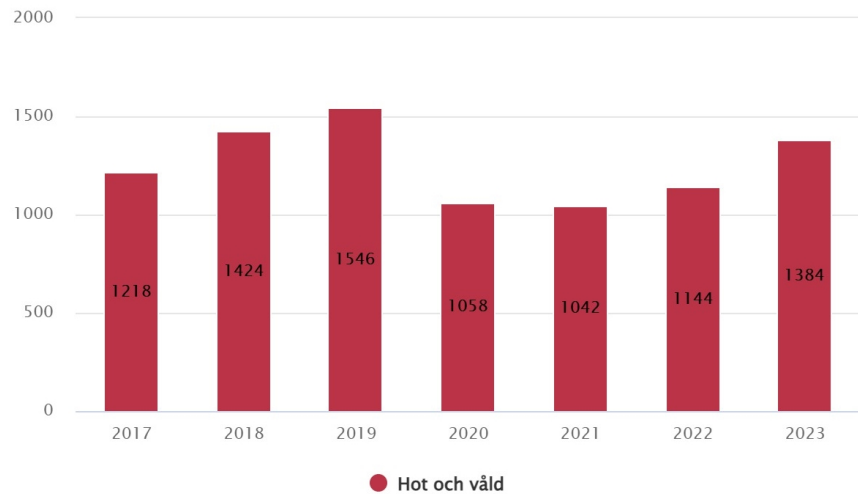
- 3) IA-systemet började användas i stadens verksamheter år 2017. Förvaltningen har sedan 2017 gjort ett stort antal informationsinsatser för att öka anmälningsbenägenheten och kunskapen om systemet. Chefers och medarbetares kännedom och kunskap om systemet har sannolikt ökat med tiden vilket kan påverka rapporteringsfrekvensen.
- 4) En enskild händelse som klassas som ”hot och våld” kan vara av mycket olika karaktär. När en händelse rapporteras i systemet görs först ett val för att tilldela incidenten en övergripande händelsekategori. De olika händelsekategorierna är; Riskobservation, Tillbud, Olycksfall, Färdolycksfall, Miljö, Kvalitet, Egendom/Säkerhet, Förbättringsförslag, Övrig avvikelser, Elev, Brukarer. Den som väljer Riskobservation, Tillbud eller Olycksfall kan sen i nästa steg välja en ”skadeorsak/risk” som heter hot och våld. I verkligheten kan det förekomma rapportering av hot- eller våldshändelser mot personal även i andra kategorier i systemet. Antalet rapporteringar som görs varierar också mellan olika arbetsplatser. Det kan handla om att enskilda medarbetare gör rapporteringar för varje enskild händelse, medan andra ”klumpar ihop” flera händelser från t.ex. samma arbetsdag till en rapport. I vissa fall rapporteras även samma händelse flera gånger av olika medarbetare. Uppföljningen av händelserna sker lokalt på arbetsplatsen.

Då det finns stora variationer i hur systemet används vill förvaltningen betona att man bör vara försiktiga med att dra alltför stora slutsatser av de förändringar som sker i rapporteringen eller skillnader i rapportering mellan enheter. Antalet rapporterade händelser om ”hot och våld” i rapporteringssystemet är inte en fullständig återspeglning av den kvantitativa förekomsten av hot och våld på en enskild enhet eller på en aggregerad nivå.

Anmälda tillbud och olycksfall

Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M) undrar i skrivelsen vad det genomsnittliga antalet incidenter om hot och våld var i samtliga kommunala grundskolor respektive gymnasieskolor under 2023.

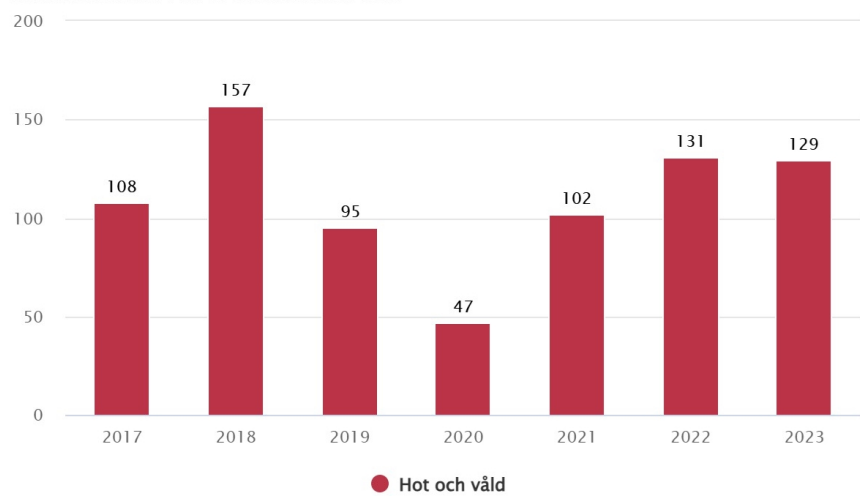
Diagrammet nedan visar siffror för skadeorsak *hot och våld* och avser Stockholms stads kommunala grundskolor och anpassade grundskolan. Det är rapporterade tillbud och olycksfall som redovisas och dessa har slagits ihop till en totalsumma per år. Diagrammet redovisar per år utifrån när händelsen har inträffat för tidsperioden 2017-2023.

Ett genomsnitt per skola och år kan fås genom att dividera antalet incidenter med antalet grundskolor (cirka 130). Mot bakgrund av att skolorna skiljer sig så mycket åt i storlek och inriktning, och att händelserna är av sådan olika karaktär så är ett genomsnittligt antal anmälningar per skola enligt förvaltningens uppfattning dock inte ett relevant mått.

Tittar man på rapporteringen av tillbud och olycksfall sammanslaget under 2017–2023 så kan man se att antalet hot- och våldshändelser som rapporterades dalade under pandemin men har därefter stigit igen. Även Arbetsmiljöverket uppvisar liknande statistik på nationell nivå vad gäller antalet allvarliga händelser om hot och våld som rapporterats till myndigheten.

Diagrammet nedan visar siffror för skadeorsak *hot och våld* och avser Stockholms stads kommunala gymnasieskolor och anpassad gymnasieskola. Det är rapporterade tillbud och olycksfall som redovisas och dessa har slagits ihop till en totalsumma per år. Diagrammet redovisar per år utifrån när händelsen har inträffat för tidsperioden 2017-2023.

På samma sätt som inom grundskolan så bör man vid en tolkning av antalet anmälningar per skola ha i åtanke att skolorna skiljer sig mycket åt i storlek och inriktning och att händelserna är av mycket olika karaktär. Ett genomsnittligt antal anmälningar per skola är enligt förvaltningens uppfattning inte ett relevant mått, men ett genomsnitt per skola och år kan fås genom att dividera antalet incidenter med antalet gymnasieskolor (29 st år 2023).

Skolor med många rapporterade tillbud och olycksfall

Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M) undrar i skrivelsen vilka tio grundskolor som har flest antal rapporterade incidenter om hot och våld.

Grundskolorna rapporterar generellt in fler incidenter totalt än gymnasieskolorna. Samma sak återspeglas gällande antalet hot- och våldsincidenter. De 10 skolor av alla grundskolor och gymnasieskolor som totalt rapporterat flest tillbud och olycksfall (hot och våld) under 2023 är i bokstavsordning: Aspuddens skola (F-9), Bandhagens skola (F-6), Björkhagens skola (F-9), Blackebergsskolan (F-6), Bredängsskolan (F-9), Gubbängsskolan (F-9), Kämpetorpsskolan (F-9), Loviselundsskolan (F-6), Polhems anpassade gymnasieskola och Sjöviksskolan (F-9).

Förvaltningen vill i sammanhanget betona att ett högt antal rapporterade incidenter i sig inte behöver innebära ett stort antal allvarliga faktiska händelser (se resonemang ovan).

Om skyddstopp

Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M) undrar i skrivelsen hur många skyddstopp som verkställts vid stadens skolor under 2023.

Skyddsombudsstopp (Arbetsmiljölagen 6 kap 7 §) är en åtgärd ett skyddsombud kan vidta om personen bedömer att det föreligger en omedelbar och allvarlig fara för arbetstagares liv eller hälsa. Det kan till exempel handla om en händelse, arbetsmoment eller maskin på arbetsplatsen som skapat en allvarlig och omedelbar fara. Under 2023 har fyra skyddsombudsstopp verkställts av de fackliga skyddsombuden på kommunala skolor i Stockholms stad. Samtliga skyddsombudsstopp har varit i grundskolor och har kunnat åtgärdas eller hävas inom ett par timmar eller senast dagen efter. Vid skyddsombudsstopp ska ansvarig chef, se till att omgående få information av den eller de skyddsombud som lagt skyddsstoppet och åtgärda problemet.

Om personalomsättning

Andréa Hedin (M), Hanna Werner (M) och Erik Jonsson (M) undrar i skrivelsen hur många skolor som har en personalomsättning som överstiger 10 procent.

Personalomsättning är ett mått på personalrörligheten på en arbetsplats. Omsättningen kan ge en indikation på graden av kontinuitet i en verksamhet. En verksamhet med en hög personalomsättning över tid kan få svårigheter att skapa stabilitet och kontinuitet vilket i förlängningen kan påverka verksamhetens kvalitet. En viss personalomsättning är samtidigt positiv då ny kompetens kommer in verksamheten.

Det mått på personalomsättning som används vid utbildningsförvaltningen beräknas genom att dividera antalet personer som avslutat sin anställning på en enhet under ett år (september ett år till och med september året efter) med det totala antalet anställda på arbetsplatsen vid den första mätpunkten (september det första året). Siffrorna som redovisas är baserade på perioden september 2022 till september 2023. Bakgrunden till att mätningen sker september till september är att den redovisningsperioden bättre stämmer överens med skolornas verksamhetsår. Siffrorna avser tillsvidareanställda medarbetare.

I personalomsättningen ingår samtliga skäl för att lämna anställningen, inklusive naturlig avgång som ålderspension, egen uppsägning eller minskad personalstyrka på grund av övertalighet. Det går därför inte att dra någon säker slutsats om effekterna av eller orsakerna bakom en hög omsättning vid en enstaka mätning.

Inom personalomsättningen mäts två varianter av rörlighet. Extern rörlighet avser medarbetare som inte längre arbetar inom förvaltningen. Intern rörlighet avser medarbetare som har slutat på

aktuell skola, men finns kvar på annan skola/enhet inom utbildningsförvaltningen.

Under perioden september 2022-september 2023 var personalomsättningen bland stadens kommunala grund- och anpassade grundskolor totalt 12,5 procent med fördelningen 8,7 procent på extern rörlighet och 3,7 procent på intern rörlighet. Motsvarande siffror för gymnasie- och anpassad gymnasieskola var 9,9 procent, med fördelningen 7,9 procent för den externa rörligheten och 2,0 procent för den interna rörligheten.

Av 158 skolor, varav 129 inom grund- och anpassad grundskola och 29 inom gymnasie- och anpassad gymnasieskola har 92 skolor en total personalomsättning på 10 procent eller mer. 80 av dessa skolor är inom grund- och anpassad grundskola och 12 av dessa är inom gymnasie- och anpassad gymnasieskola.

48 skolor har en extern rörlighet på 10 procent eller högre, det vill säga fler än 10 procent av medarbetaren har slutat i förvaltningen. 40 av dessa är inom grund- och anpassad grundskola och 8 av dessa är inom gymnasie- och anpassad gymnasieskola.

7 skolor har en intern personalrörlighet som överstiger 10 procent, det vill säga medarbetaren finns kvar på annan skola/enhet inom förvaltningen. 6 av dessa är inom grund- och anpassad grundskola och en är inom gymnasie- och anpassad gymnasieskola

Personalomsättning är inte ett mått som följs upp i den nationella statistiken från Skolverket/SCB. Jämförelser med andra huvudmän inom skolans område saknas. Eftersom personalomsättning mäts på olika sätt av olika organisationer bör man vara försiktig med att jämföra värden som beräknats på andra sätt eller under andra tidsperioder. Det finns inte heller några generellt accepterade mått för vad som anses vara en sund eller hög/låg omsättning.

Förvaltningen bedömer dock att en personalomsättning på 10 procent inte ska betraktas som en indikation på till exempel en låg grad av kontinuitet eller på annat sätt är problematisk. En viss personalrörlighet är önskvärd för att få in ny kompetens i verksamheten.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på frågor i en skrivelse gör förvaltningen ingen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Petra Nergårdh
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Skrivelse från Moderaterna om incidenter och personalomsättning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-03-19